

We hebben de hele vallei voor ons alleen.

Vijfdaagse door de Hoge Atlas

Na een tocht op het Schotse Affric Kintail Trail hadden we de smaak goed te pakken en tijdens een gezellige vergadering met spijs en drank kwam Marokko als nieuwe bestemming uit de bus. Maandenlang werden plannen gesmeed en hingen we boven topografische kaarten van de streek rond de Toubkal, de hoogste top van de Atlas. Aan het begin van de paasvakantie was het dan zover.

→ Tekst en foto's Bart Caers

Het Lac Ifni tussen de ontzagwekkende toppen.

Op weg naar de Likmentpas.

Rumoer op de camping

Vanuit *Marrakech* nemen we een Grand Taxi richting het bergdorpje *Imlil*, waar we nog stijgijsers huren in een lokale shop. Dan gaan we op pad. Een asfaltweg slingert de berg op richting de Tizi n'Tamaterter op 2280 m hoogte. Na anderhalf uur ferm klimmen komen we aan op de wonderige bergpas. We genieten aan een klein kraampje van een frisse cola in een bestoft 33 cl flesje en staren verwonderd naar de imposante bergen rondom ons.

De trail loopt nu over een breed zandpad richting *Tacheddirt* aan de andere kant van de diep uitgesneden vallei. Onderweg eten we nog een tajine met tomaat, ajuin en eieren. Iets voor het Berberdorp staat een primitieve camping aangeduid op onze kaart. We verbreederen er met wat jonge Marokkaanse studenten die ons geurende muntthee en met komijn en koriander gekruide burgers van lamsgehakt aanbieden. Maar wanneer we onze tent opstellen stopt er al snel een gammele bus met bouwvakkers. Een oude man met witte baard stap op ons toe en vraagt geld. We hebben de Marokkaanse manier van doen nog niet onder de knie en voor we het weten staat heel de bus rondom ons en is er een hoop rumoer. Uiteindelijk besluiten we om toch maar naar de dichtstbijzijnde gîte in *Tacheddirt* te gaan. De man zet ons af, strijkt wellicht zijn commissie op en is als de hazewind terug weg. Voor 200 dirham proberen we het ons niet aan ons hart te laten komen, maar vrolijk is de sfeer allerminst.

Hoog in de sneeuw

Wanneer we de kille gîte verlaten gaat de zon nog schuil achter in bruintinten gehulde bergen. De extra kilometers tot aan de camping

zijn een aangename inloop op het zware klimwerk dat volgt. Met wat angstzweet beginnen we eraan. Het rotsige pad loopt zigzag over de kale bergflank en na een tijdje halen we twee zwaarbepakte Roemenen bij. We stijgen snel en de moraal zit goed. Aan de sneeuwgrens moeten de stijgijsers al snel aan en zien we de Roemenen rechtsomkeer maken.

Gestaag klimmen we verder naar de top. Boven de drieduizend meter merken we dat we sneller op onze adem trappen. Bovendien zijn de laatste honderd hoogtemeters bijzonder steil. Na vier uur klimmen komen we aan op de besneeuwde Likmentpas op 3600 meter hoogte. Er wordt hier en daar al ge(m)opperd dat het niveau dit jaar misschien wat te hoog ligt, maar na een rustpauze kan iedereen uitgerust naar beneden.

**Het dorp is verlaten
en van toeristen is
nog geen sprake. We
hebben de hele vallei
voor ons alleen.**

Al snel gaat de sneeuw terug over in paadjes vol grind en losse stenen. Een langdurige afdaling brengt ons aan het zomerdorp *Azib Likment*. Tijdens de warmere maanden wonen hier Berbers die op de vele terrassen gierst en andere gewassen verbouwen. Maar nu is het dorp verlaten en ook van een toeloop van toeristen is nog geen sprake. We hebben de

hele vallei voor ons alleen, wat een luxe. Flink afgepeigerd zetten we onze tent op naast de stromende bergrivier. We koken, filteren water en genieten van de avond. Wanneer de zon achter de besneeuwde bergkammen verdwijnt en de hemel zich vult met honderden sterren, kruipen we onder de dons. Moe maar voldaan.

Van oker ...

Het is wachten op de eerste warme zonnestralen om het ijs van onze tent en slaapzakken te laten opdrogen. Niet veel later kunnen we na een stevige kom zelfgemaakte granola terug op pad. We marcheren langs klaterende bergbeekjes door een prachtige vallei die baadt in okertinten. De route gaat nu gestaag omhoog. We komen verschillende Berbers tegen die op hun ezels naar de Likmentvallei trekken om er te werken op het land. Na een aangename klim komen we aan op de Tizi n'Ouourainepas waar we genieten van een subliem uitzicht op het Toubkalmassief. Tussen een kudde grazende geiten met een timide geitenhoeder rusten we uit.

... via groen

Aan de eindeloze afdaling over kronkelende ezelspaadjes lijkt geen einde te komen. We zijn dan ook blij wanneer we ons na meer dan 1400 hoogtemeters zakken in het vredig slapende dorpje *Amsouart* midden in de groene vallei kunnen neerzetten. We amuseren ons met enkele bouwvakkers die we niet verstaan. De universele taal van de lach in combinatie met enkele Arabische woorden brengen heel wat hilariteit teweeg. Net over de rivier genieten we in een mooi ingerichte gîte met sympathieke eigenaar van een heerlijke tajine, een koude douche en een zacht bed.

Toubkal Range.

Op de Likmentpas.

... naar azuurblauw

Na een typisch Marokkaans ontbijt met plat brood, olijven, arganolie en zoete honing wandelen we naar het hogerop gelegen Ifnimeer. Vandaag is een rustdag, al is dat relatief. Er moeten meer dan 1000 hoogtemeters overwonnen worden, maar het brede pad kronkelt gezapig omhoog naar het ingesloten bergmeer. Onderweg komen we Berberdorpjes tegen waar we tijd maken voor wat foto's en 'couleur locale'. Het azuurblauwe water blinkt diep onder ons. We trekken rond de gevulde krater en komen aan een klein verlaten zomerkamp. We zoeken ons één van de vele beschutte veestallen uit om de nacht door te brengen.

Goed choco

We worden té vroeg wakker, een onverlaat heeft zijn wekker nog op Europees uur staan. Een uurtje later is het dan écht tijd om uit de veren te komen. Pasta met linzen en pikante saus

aangevuld met een kaneelbol 's morgens vroeg is een uitdaging. Maar we kunnen alle krachtvoer gebruiken om de dag tot een goed einde te brengen.

**Pasta met linzen
en pikante saus
aangevuld met
een kaneelbol
's morgens vroeg
is een uitdaging.**

Wanneer de opkomende zon achter de ontzagwekkende bergen van Lac Ifni haar eerste zonnestrallen laat zien, beginnen we aan onze laatste wandeldag. Over een breed trechter-

vormig blokkenveld trekken we richting de kloof die ons naar *Tizi Ouanoukrim* zal leiden. Door het prachtige ravijn stijgen we gestaag. Regelmatig rusten we of nemen we de tijd voor een fotomoment. Zoals steeds zijn de laatste loodjes het zwaarst, maar na zes uur continu klimwerk komen we eindelijk aan op de besneeuwde pas. Goed 'choco' zetten we ons neer voor een stevige maaltijd.

Mierennest

Een uurtje later beginnen we aan een langgerekte afdaling van meer dan 2300 hoogtemeters. Al snel moeten de stijgijzers terug aan om de sneeuwvelden te overbruggen. De eerste honderd meter zijn nog vrij steil, maar nadien is het pure pret in de sneeuw. Vlotjes travereren we richting de Refuge de Toubkal, een berghut van de Franse Alpineclub. De enorme hut en de aanloop naar de top lijkt wel een mierennest. Plots staan we tussen toeristen, ezels,

Lichtspel van zon en wolken bij Ifni.

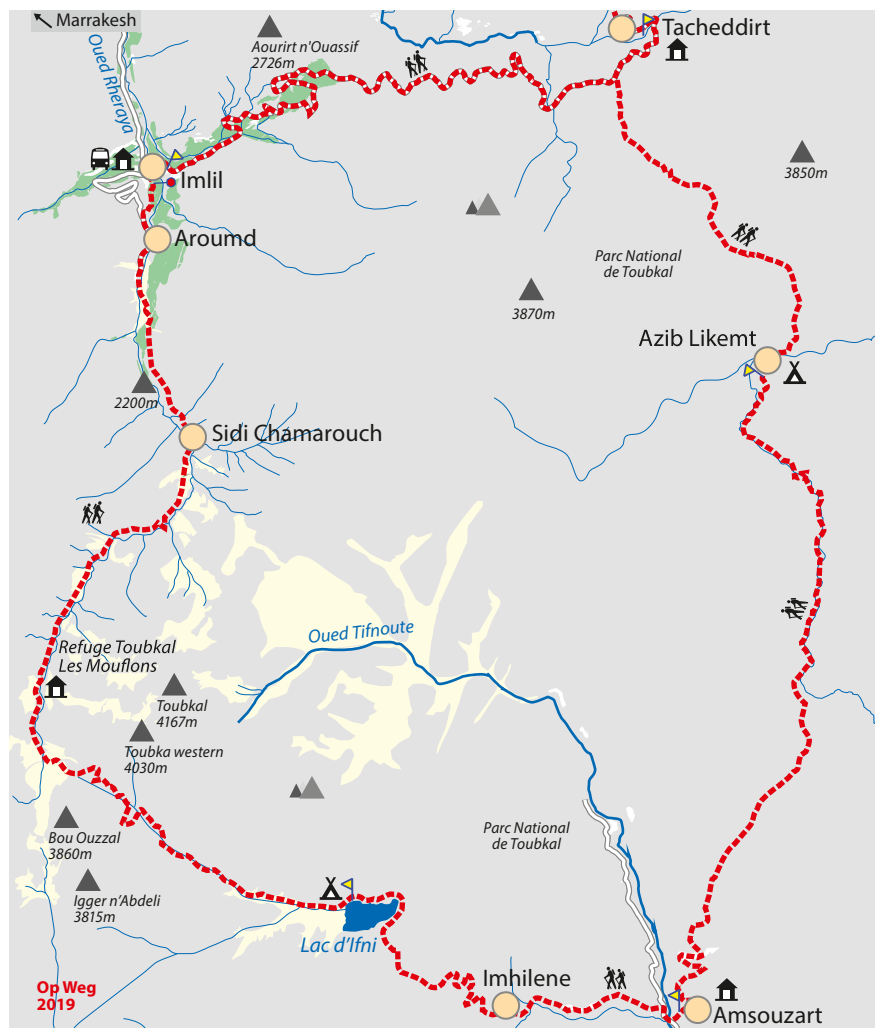

Berberdorp.

afvalbergen, gidsen en koks. Net als de Mont Blanc trekt het feit van 'hoogste berg' te zijn veel volk aan, terwijl er oneindig veel mooie plekjes zijn waar je niemand tegenkomt. Om in file de Toubkal op te lopen bedanken we en dus zakken we verder naar Imlil. Het dalen verloopt moeilijk door de vele tegenliggers en hun zwaarbeladen muilezels met volgepakte valiezen. De lange dag begint ook zijn tol te eisen en de vermoeidheid slaat toe. We zijn dan ook gelukkig wanneer de warme douche daar is. We slapen het klokje rond en spenderen de laatste dag in het bruisende Marrakech. Tijd voor souvenirs, woelige soeks en door duiven-uitwerpselen naar ammoniak stinkende leerlooierijen. Mijn 43ste verjaardag vieren we met fris bier – moeilijk te vinden – en betoverende buikdanseressen.

PRAKTISCHE INFO

Route en bewegwijzering

Het Toubkal Circuit is niet bewegwijzerd en de topografische kaarten van de streek zijn niet ideaal. Maar met een goede gpx-track en wat navigatieskills is de tocht makkelijk te doen. Wij gebruikten de Spaanse kaart Toubkal Alto Atlas Marruecos (1:40000) van Piolet (www.editorialpiolet.com). Wij wandelden 87 km in 5 etappes met bijna 6000 hoogtemeters. Onze etappes: dag 1 Imlil – Tacheddirt (10 km), dag 2 over de Tizi n' Likment pas naar Azib Likemt (13 km), dag 3 naar de groene oase van Amsouzart (20 km), dag 4 naar het Ifnimeer (12 km), dag 5 over de Ouanoukrim pas terug naar Imlil (32 km).

Info

Veel hikers kiezen ervoor om de tocht met gids, kok en lastdieren te maken. Ongetwijfeld ook een mooie ervaring om de 'couleur locale' van dichtbij te ontdekken. Talrijke organisaties bieden pak-

ketten aan, onder meer het 'Bureau van berggidsen van Imlil'. De gidsen zijn allemaal gediplomeerd en goed opgeleid: bureauesguidesimlil.com.

De tocht volledig zelf ondernemen zoals wij deden is wel pittig. Niet alle dorpjes op de kaart zijn effectief bewoond in het voor- en najaar.

Let op: in de Atlas kan het behoorlijk koud zijn. Het échte wandelseizoen begint pas in mei als de passen vrij zijn, maar dit brengt dan ook de nodige drukte mee. Wij kozen ervoor om wat vroeger te gaan en kwamen zo goed als niemand tegen buiten de lokale bergbewoners en veehoeders. Houd de weersvoorspellingen in het oog en zorg dat je een plan B hebt.

Meer info over deze en andere tochten vind je op www.caersbart.be.

ONLINE

